

Jarmila Od dětství jsem milovala kouzlo hry a převleky. Pozorovala jsem ráda dospělé, jejich gesta, chůzi, mimiku a pak je napodobovala... V deseti letech jsem objevila účinek kostýmu. Tenkrát patřilo v Praze k dobrému tónu, aby děti strávily jednou za čas neděli v některém mužském nebo ženském klášteře, oblečeni do jejich řádového roucha. Za to se platilo a kláštery z toho měly vítaný příjem. Já se vydala zničehonic sama k uršulinkám a požádala je o dětský řeholní hábit. Jeptišky mě do něho ochotně oblékly a dovolily, abych se v něm šla ukázat domů... Vyšla jsem z kláštera a hned první člověk se přede mnou pokřížoval. Nevím, jak mě to napadlo, začala jsem prostě obcházet všechny domy v ulici a vybírala jsem do košíčku na klášter... Prošla jsem tak celou Voršilskou, Křemencovou a Myslíkovou ulici a vůbec nikdo si nevšiml, že jsem na jeptišku přece jenom trochu moc mladá. Nejvíc milodárů jsem ovšem vybrala v pivovaru U Fleků, ale největší úspěch jsem měla u nás doma, protože ani tam mě nikdo nepoznal. Zazvonila jsem, naše hospodyně mě nechala stát u dveří a já slyšela, jak říká mamince: „Milospaní, je tu sestřička vod uršulinek pro milodar!...“ Z kuchyně jen vyhlédli do předsíně a dali mi celou desetikorunu. Já odnesla všechny vyžebnané peníze jeptiškám a byla jsem šťastím bez sebe. Umím hrát! říkala jsem si. Budu herečkou!...

* * *

Lékařka (*s povzdechem*) Když nic, tak nic!... Vzpomeňte si přesně, kdy a jak vám začaly bolesti...?

Jarmila Od loňského podzimu jsme hráli v Národním v Hilarově režii Hamleta s Eduardem Kohoutem v hlavní roli. Dvacátého čtvrtého listopadu byla premiéra. Měla jsem tam malou roli Divadelní královny v té skupině Herců. Krále hrál Jaroslav Vojta. Nevím ani, po kolika reprízách se mi stalo něco nečekaného. Přesně to bylo dvacátého šestého února...

(*Prolnout do divadelní deklamace*)

Královna	...Mou lásku znáte, já ji osvědčila, a úměrná je mého strachu síla. V tom nejmenším zří láska nebezpečí, a čím se více bojí, tím je větší.
Král	Ba, maličko a opustím tě, drahá. Únava staroby mé údy zmáhá.

(*Stáhnout do druhého plánu*)

Ty milá všem a ctěná jako posud,
žit budeš dál. A možná dost, že osud
ti zas dá chotě –

Jarmila Zatímco mluvil Divadelní král, přepadla mě zničehonic tak prudká bolest, že jsem se začala kroutit a svíjet. Vypadalo to, jako kdybych dostala záchvat smíchu. Držela jsem se za břicho a vyrážela ze sebe:

Královna

Ani slova více!

Jak bych té zrady mohla dopustit se?
Jed, který jednomu už namíchala,
to srdce má, by druhého si vzala.

Hamlet

Pelyněk! Pelyněk!

Jarmila Bolest rostla, to mi už vytryskly slzy a já jenom sténala.

Královna

Ne láska, chtivost cti či statku
bezectný důvod bývá druhých sňatků.
Druhého chotě něžnost jednokaždá
je na zesnulém nelítostná vražda.

Král (*stahovat*)

Já vím, že teď to říkáš z přesvědčení,
leč my jen míníme, a osud mění.

Jarmila Když Jaroslav Vojta jako Divadelní král viděl, jak mi stékají přes lícidlo po tvářích slzy, začal běhat po jevišti jako pomínutý, aby upoutal všechnu pozornost na sebe. Vůbec nevím, co jsem potom říkala a jak jsem ten výstup dohrála.

Lékařka Takové bolesti se potom ještě opakovaly?

Jarmila Tak nečekaně a prudce už ne. Ale věděla jsem už, že mi něco je.

Lékařka Jak se to projevuje?

Jarmila Občas mě pobolívá břicho, hlavně žaludek. Často cítím únavu, malátnost a slabost. Ztrácím chuť k jídlu. To mi dělá největší potíže. Někdy hned zase všechno vyzvracím. Taky mám dost často trochu zvýšenou teplotu.

Lékařka Ukažte mi nehty.

Jarmila Mám je skoro bílé... Tušíte už, paní doktor, co by mi mohlo být...?

Lékařka Zatím jenom tuším.

Jarmila A je to vážné...?

Lékařka Každá nemoc je vážná, slečno Horáková. Dáme vám hezký samostatný pokoj, abyste měla klid a cítila se tady co nejlé-

pe. Musíte si uvědomit, že jste velmi vážně nemocná, a proto teď všechno ostatní pusťte z hlavy.

Jarmila *(nejistě)* Jak dlouho tady asi budu...?

Lékařka *(vytáčí dvojmístné číslo)* Třeba půl roku. *(Do telefonu)* Doktor Charvátová. Pošlete mi sem někoho pro příjem. Děkuji. *(Zavěsí sluchátko)*

(Prolnout do vnitřního monologu)

Jarmila Půl roku!... Půl roku!... Vždyť zrovna začíná sezona. Je polovina listopadu. Za těch čtrnáct dní, co jsem ležela doma, jsem už vynesla deset představení. V divadle z toho byl pěkný zmatek. Museli kvůli mně měnit program, aby se jiné herečky stačily naučit moje role. Začalo to osmého listopadu Vějířem lady Windermereové Oscara Wilda, kde za mě zaskočila Liběna Odstrčilová. Ta za mě hraje i Jenofefu v Našem panu faráři. To je snad moje jediná role, u které vůbec nelituji, že jsem o ni přišla. V Leonii Eugena Scribea už hraje místo mě prodavačku Lidka Skleničková a v Diktátorovi Julese Romainse sekretářku Marie Ježová... Horší je to s alternacemi velkých rolí. Takové hry zatím stáhli z programu a místo nich nasazují hry, ve kterých nehraju... Teď budou beze mě zkoušet i nové věci a já přijdu o celou sezonu. Ach jo. Člověk prostě jednoho dne zmizí, na cedulích se objeví jiná jména a život jde dál...

2. Divadlo, ulice

(Slábnoucí potlesk při děkovačce na konci představení. Tluměný hovor a šum velkého, zvolna se vyprazdňujícího hlediště)

Milada *(šeptem)* Jarmilo, počkáme chvíličku, až se to trochu vyprázdní. Nesnáším ten nával u šaten... Moc tě to zklamalo...?

Jarmila *(s povzdechem)* Že se ptáš, Miládko!... Ale jsem ráda, že jsme byly zase jednou spolu v divadle.

Milada Víš ty vůbec, jak je to dávno, co jsme seděly spolu v hledišti?

Jarmila To si ani nevzpomenu! Snad tenkrát, když jsem se tak zbláznila do Anduly Sedláčkové! Pamatuješ...?

(Obě se tomu zasmějí)

Milada Ne... Určitě jsme byly spolu někde i potom!... No prosím tě, víš, kolik ti tenkrát bylo...?

Jarmila Třináct. Je to deset let, a mně připadá, jako kdyby to bylo včera. Vzpomínáš, jak jsme se k ní vypravily...?

Milada Ani moc ne...

(Prolnout do vnitřního monologu)

Jarmila Mně stačí zavřít oči a vidím to jako dneska. Nejdříve jsem měla o Sedláčkové sen. Stoupala jsem u ní v domě vzhůru po schodech a Andula Sedláčková mi šla naproti. Ona, ta něžná, krásná, nedostižná herečka... Ten sen mi vnukl myšlenku, abych ji navštívila, ale bez sestry Milady bych k tomu nikdy nenašla odvahy... Bylo to dvacátého prvního listopadu 1917. Bydlela ve třetím patře. Bílé schody, zelený koberec, dveře hnědé. Na nich černá tabulka se zlatými písmeny: Max a Andula Urbanovi. A ještě: Otřete si obuv! *(Zasměje se)* Hned mě napadlo: To znamená, že má mnoho návštěv!... Ten její pokoj byl báječný! Uprostřed velký plyšový koberec, napravo až ke stropu hedvábná, zlatem prošíváná záclona, pod ní malý černý stolek se třemi zlatými křesly. Na vyvýšeném místě vedle dveří stál na kulatém stolku s bílou dečkou stříbrný košíček s cukrem. Napravo stála veliká komoda a na ní její malé fotografie. Celkem tam bylo šest lamp se stínítky, tři okna, bílé záclony s volány a u dveří malý stolek s jablky... Sedláčkovou jsme vůbec neviděli! Služebná nám přinesla podepsané fotografie a řekla *(upjatě)*: „Milostpaní dává pozdravovat!“

(Obě se tomu smějí a vycházejí před divadlo. Večerní ruch ulice se zvoněním starých tramvají a hovorem kolemjdoucích)

Milada Jak si to tak můžeš všechno pamatovat...?

Jarmila Strašně jsem to tenkrát prožívala... Teď, když s ní hraju, vidím, jak moc toho umí, ale jinak je mi cizí... Zato s Dostálovou se hraje jako v nebi. A s Hübnerovou – co ti mám povídat!...

Milada Řekni mi, Jarmilo, jaké to je, když to teď znáš z obou stran? Myslím, když jeden den sama hraješ, jak to potom prožíváš, když druhý den večer sedíš v hledišti jako divák...?

Jarmila Když je to dobré, tak jsem tam na jevišti s nimi. Jako kdybych se proměňovala do každé postavy, která je právě na scéně, a přeskakovala tam z jedné do druhé... A když je to jako dneska, tak trpím jak zvíře. Mám takový hrozný pocit hanby a studu. Ne za ně, ale za sebe. Že je svou přítomností vlastně nutím, aby se ještě více snažili... Víš, Miládko, není nic horšího než herec, který se snaží...

(Přijíždějící tramvaj brzdí, spěšné, veselé loučení)

Milada Hele, mně už jede tramvaj!...

Jarmila Dej klukům moc pusinek od tetičky! Taková dle (*libání na tváře*), ať se jim něco hezkého zdá!...

Milada (*nastupuje do tramvaje*) Ahoj, Jarmilo!... (*Odjezd*)

(*Prolnout do vnitřního monologu*)

Jarmila Devátého září roku 1926 začala moje první sezona v činohře Národního divadla. Už předtím jsem tam vystupovala pohostinně v roli Stázi v Šrámkově Létě, pak ještě v Shakespearově Blažené a Benešovi a po prázdninách mě režisér Hilar angažoval natrvalo. Byla jsem přijata zároveň se Stanislavem Neumannem. Oba jsme byli předtím v Osvobozeném divadle Na Slupi... Je krásné být mladá a mít všechno teprve před sebou. Zdálo se mi, že teprve teď skutečně začnu hrát divadlo. (*Povzdech*) Věru jsem si nemyslela, v čem všem budu muset hrát. Dvě věci jsou mi v Národním odporne: ubohé hry v drahých kostýmech a ty nechutné herecké šatny, vlastně ty řeči a vztahy... Když mám jít na jeviště v Nezralém ovoci nebo v Našem panu faráři, je mi nevýslovně smutno, skoro hanba, a kdybych se nestyděla, hned bych se vrátila zpátky Na Slupi. Ach, Osvobozené!... Jenom nechápu, jak může mít třeba právě Sedláčková raději tu navoněnou limonádu, jen aby se divákům líbila. Snad je k tomu zapotřebí zestárnout... Jenom s Neumannem jsme kamarádi. Je tady zatím jediný, s kým si rozumím. Sedíme spolu za kulisami, vzpomínáme na Osvobozené, bědujeme a naříkáme...

3. Přijímací ambulance na ženském oddělení interny Vinohradské nemocnice

Lékařka (*vchází s matkou z chodby*) Pojdte dál, paní Horáková. Prosím, posadte se.

Matka (*posmrkává*) Já jsem z toho úplně zoufalá, paní doktor... Přišlo to tak najednou... Víte aspoň, co jí je...?

Lékařka Ovšemže víme, paní Horáková. Je to jaterní selhání. To jsme zjistili naprosto spolehlivě.

Matka (*rozvzlyká se*) Radši bych umřela sama, než aby to děvče mělo pro nic za nic takhle trpět... Vždyt... vždyt je jí teprve třiatřicet!...